

OTWARTY DIALOG

Sprawa Nadezhdy Savchenko

***Rosyjskie organy śledcze i sądowe współpracują z terrorystami:
dokonują uprowadzeń, aresztowań, skazują obywateli Ukrainy
wbrew międzynarodowemu prawu.***

***Jednocześnie rosyjscy adwokaci Savchenko dowodzą,
że jej sprawa została sfabrykowana.***

Raport opublikowano: 25.08.2014 r.

Spis treści:

1. Wstęp.....	3
2. Bezprawne pozbawienie wolności i prawa do obrony.....	4
3. Rozprawy w sądzie odbywają się pod nieobecność Nadezhdy Savchenko	6
4. Adwokaci informują, że porwana ukraińska oficer ma alibi	7
5. Nadezhda Savchenko – zakładnik władz rosyjskich.....	9
6. Wnioski	10

1. Wstęp

Zgodnie ze wszystkimi międzynarodowymi normami, Federacja Rosyjska nie ma prawa do zatrzymywania, aresztowania, oskarżania i sądenia obywateli Ukrainy za domniemane przestępstwa popełnione na terenie Ukrainy. To, że Nadezhda Savchenko została uprowadzona właśnie z terytorium Ukrainy przez prorosyjskich separatystów, znajduje potwierdzenie w materiale wideo opublikowanym przez nich od razu po tym, jak wzięto ją do niewoli.

W wyniku śledztwa prowadzonego przez rosyjskich adwokatów Nadezhdy Savchenko (Marka Feigina, Ilyi Novikova i Nikolaya Polozova, którzy w ramach pomocy prawnej Fundacji Otwarty Dialog zapewniają jej obronę) ustalono, że nie ma dowodów świadczących o popełnieniu przez nią zarzucanego jej przestępstwa, jednak pomimo to, rosyjski sąd nadal podejmuje decyzje korzystne dla strony oskarżenia.

Adwokaci Savchenko zdołali odnaleźć głównego świadka w sprawie przeciwko ukraińskiej oficer – Tarasa Sinyagovskiego. Właśnie na podstawie jego zeznań Komitet Śledczy FR sfabrykował sprawę karną. Jak się okazało, został pojmany przez separatystów razem z Nadezhdą Savchenko. Ranny bojownik batalionu „Aydar” złożył zeznania pod wpływem tortur i bezpośredniego zagrożenia życia.

Adwokatom udało się też uzyskać bilingi z połączeń komórkowych, wykonywanych z telefonu Nadezhdy Savchenko. Porównując fakty adwokaci ustalili, że Savchenko nie mogła popełnić przestępstwa, o które jest oskarżana, albowiem wtedy, gdy zostało ono popełnione, znajdowała się w zupełnie innym miejscu, niż zostało to wskazane w materiałach sprawy karnej.

Przypominamy, że oficer Sił Zbrojnych Ukrainy Nadezhda Savchenko, brała udział w Antyterrorystycznej Operacji (ATO) prowadzonej na wschodzie Ukrainy w charakterze ochotnika znajdując się w składzie batalionu obrony terytorialnej „Aydar” (batalion podległy Ministerstwu Obrony Ukrainy) i została wzięta do niewoli w dniu 17.06.2014 r. przez prorosyjskich separatystów w pobliżu wsi Metalist (obwód ługański). Przy współudziale separatystów i rosyjskich służb specjalnych Nadezhda Savchenko została bezprawnie wywieziona do Rosji, gdzie wszczęto przeciwko niej sfabrykowaną sprawę karną.

Nadezhda Savchenko jest oskarżana o to, że miała „związek ze śmiercią rosyjskich dziennikarzy Igora Kornelyuka i Antona Voloshina”[1], którzy przybyli na teren Ukrainy nielegalnie wraz z grupą bojowników i relacjonowali ich działania prowadzone przeciwko ukraińskim żołnierzom. Nadezhda Savchenko miało rzekomo spełniać rolę naprowadzającego ostrzał z moździerzy, w trakcie którego zginęli dziennikarze. Stanowczo nie przyznaje się do winy. Rosyjscy adwokaci znaleźli dowody rzeczowe (w tym biling telefonu Savchenko), a także świadków, którzy całkowicie zaprzeczają wersji rosyjskiego oskarżenia.

2. Bezprawne pozbawienie wolności i prawa do obrony

Nadezhda Savchenko została uprowadzona z terytorium Ukrainy i przewieziona do Rosji w nocy z 23 na 24 czerwca 2014 roku. Według wersji Komitetu Śledczego FR „przekroczyła ukraińsko-rosyjską granicę i poprosiła o azyl”. W taki właśnie sposób rosyjskie władze tłumaczą swoją jurysdykcję w sprawie karnej sfabrykowanej przeciwko Savchenko.

- **Przez okres 7 dni (od 23 do 30 czerwca) ukraińska pilotka była siłą przetrzymywana w jednym z hoteli w Woroneżu, który był strzeżony przez uzbrojonych ludzi.**

Formalnie do aresztowania doszło dopiero w Rosji w dniu 30.06.2014 r. Do tego czasu Savchenko miała zakaz opuszczania hotelu, kontaktowania się z bliskimi i rozmawiania z kimkolwiek poza ochroną. W tym czasie była wielokrotnie przesłuchiwana, między innymi przy użyciu wykrywacza kłamstw. Przesłuchania prowadził rosyjski śledczy Dmitriy Manshin, który teraz już oficjalnie prowadzi sprawę Nadezhdy Savchenko.

Nawiasem, major Manshin powiedział jej, że jest przesłuchiwana w charakterze „świadka w sprawie karnej przeciwko ministrowi spraw wewnętrznych Ukrainy Arsenowi Avakovowi i gubernatorowi obwodu dniepropietrowskiego Igorowi Kolomoyskiemu” [2].

- **Nadezhda Savchenko była przesłuchiwana bez adwokatów**

Nie pozwolono jej skontaktować się z adwokatem, chociaż w trakcie przesłuchania zadawano jej pytania dotyczące śmierci rosyjskich dziennikarzy Igora Kornelyuka i Antona Voloshina. W ten sposób zostały naruszone art. 56 i art. 189 Kodeksu Postępowania Karnego Federacji Rosyjskiej (KPK FR), zgodnie z którymi w trakcie przesłuchania świadka może być obecny adwokat, o ile świadek wyrazi takie życzenie.

Według relacji Nadezhdy Savchenko, w dniu 30.06.2014 r. major Manshin razem z jednostką policji z rejonu nowousmańskiego w obwodzie woroneskim w Rosji inscenizował jej „przypadkowe jej zatrzymanie w hotelu w charakterze podejrzaney”. Zrobiono to po to, aby ukryć fakt nielegalnego przetrzymywania ukraińskiej pilotki w Rosji przez okres 7 dni [3], co zgodnie z rosyjskim ustawodawstwem (art. 127 kk FR) stanowi przestępstwo.

Dopiero po oficjalnym aresztowaniu w dniu 30.06.2014 r. pozwolono Savchenko na spotkanie z adwokatem. Został jej przyznany obrońca z urzędu Nikolay Shulzhenko, który faktycznie nie podjął żadnych działań, które mogły nie dopuścić do jej aresztowania przez sąd w dniu 02.07.2014 r.

- **Nadezhda Savchenko jako obywatelka innego państwa została pozbawiona prawa do obrony dyplomatycznej**

Ukraiński konsul Gennadiy Breskalenko aż 9 razy prosił o pozwolenie na widzenie z Savchenko w areszcie, jednak za każdym razem strona rosyjska udzielała mu odpowiedzi odmownej. Konsulowi udało się z nią spotkać dopiero za 10. razem, w dniu 16.07.2014 r., po interwencji adwokata Marka Feigina, i po tym jak Europejski Trybunał Praw Człowieka zażądał od Rosji wyjaśnień, dlaczego Nadezhda Savchenko nie może się spotkać z ukraińskim konsulem [4]. Później, kiedy Gennadiy Breskalenko ponownie próbował odwiedzić ją pod koniec lipca, odmówiono mu pod pretekstem wyczerpania limitu widzeń (2 widzenia w miesiącu), chociaż zasada ta nie dotyczy konsułów (zgodnie z ustawą federalną „O tymczasowym aresztowaniu osób podejrzanych i oskarżonych o popełnienie przestępstw”).

- **Rosyjskie organy śledcze jako instrument nacisku na Savchenko wykorzystują wybiórczą izolację i zakaz przekazywania jej ukraińskojęzycznych książek**

Jako „drugie widzenie” w lipcu 2014 roku Savchenko zaliczono wywiad, jakiego udzieliła dla rosyjskiego kanału TV „LifeNews”. Trzeba zaznaczyć, iż decyzja dotycząca wykorzystania prawa do widzenia z uprowadzoną Ukrainką została podjęta według własnego uznania przez rosyjskiego śledczego. W dniu 24.07.2014 r. Nadezhda rozmawiała z rosyjskimi dziennikarzami, lecz w rozmowie nie uczestniczył adwokat, a nagranie wideo z przeprowadzonego wywiadu zostało zmontowane w taki sposób, aby powstał materiał korzystny dla rosyjskiej propagandy i nadający się do rozpowszechnienia w rosyjskich mediach. Znamienne, że jedno z pytań jakie zadano w czasie wywiadu, dotyczyło malezyjskiego samolotu Boeing-777, który zgodnie z informacjami MSW Ukrainy [5] i wywiadu amerykańskiego [6], został zestrzelony w dniu 17.07.2014 r. przez prorosyjskich separatystów. Nadezhda nie mogła niczego wiedzieć o katastrofie, ponieważ od 17.06.2014 r. przebywała w izolacji [7].

Możliwości spotkania z Nadezhdą Savchenko odmówiono także przedstawicielom organizacji obrony praw człowieka z Ukrainy oraz polskim i ukraińskim parlamentarzystom, którzy przebywali w Federacji Rosyjskiej w okresie 16-18.07.2014 r. i 11-13.08.2014 r. z misją obserwacyjną w sprawie Savchenko [8]. Dowodem ścisłej izolacji Nadezhdy Savchenko jest zakaz przekazywania jej książek w języku ukraińskim. Wprowadzenie tego zakazu rosyjska strona argumentowała brakiem możliwości kontrolowania książek [9].

- **Groźby pod adresem krewnych i sankcje wobec rosyjskich adwokatów**

Z Nadezhdą pragnie się spotkać również jej siostra Vera Savchenko, jednak nie może ona przyjechać do Rosji z powodu groźby zatrzymania przez rosyjskie organy ścigania. Jak poinformował w dniu 14.07.2014 r. konsul Ukrainy w Federacji Rosyjskiej Gennadiy Breskalenko, śledczy prowadzący sprawę Savchenko, Dmitriy Manshin powiedział mu o zamiarze przesłuchania Very [10]. Takie działania strony rosyjskiej mogą być traktowane jako wywieranie nacisku na krewnych Nadezhdy Savchenko.

Naciski wywierane są także na adwokatów Nadezhdy Savchenko. W dniu 21.07.2014 r. adwokat Mark Feigin opublikował informację, skierowaną do Moskiewskiego Kolegium Adwokackiego „Moskiewskie Centrum Prawne” przez kierownictwo aresztu Nr 3, w którym przebywa Nadezhda Savchenko. W informacji tej napisano, że Mark Feigin został „przyłapany” na przekazywaniu Savchenko dwóch karteczek z wiadomościami od jej siostry, które „nie przeszły przez cenzurę”. W informacji znajduje się także prośba do Moskiewskiego Kolegium Adwokatów o „podjęcie stosownych kroków” w stosunku do Marka Feigina [11]. Takie działania kierownictwa aresztu mogą świadczyć o zamiarze rosyjskich władz stosowania wszelkich możliwych metod (poczynając od sankcji administracyjnych aż do pozbawienia licencji adwokackiej), żeby wyeliminować adwokatów zajmujących się obroną Savchenko.

3. Rozprawy w sądzie odbywają się pod nieobecność Nadezhdy Savchenko

Pierwsza rozprawa w sprawie Nadezhdy Savchenko odbyła się w dniu 02.07.2014 r. Posiedzenie Nowousmańskiego Sądu Rejonowego w Woroneżu niezgodnie z prawem odbywało się w trybie niejawnym, bez publiczności i prasy, jak też bez obecności Nadezhdy. Było to naruszenie przepisów, ponieważ w rosyjskim ustawodawstwie jest ustalona obligatoryjna obecność podejrzanego lub oskarżonego w czasie rozprawy, na której zapada decyzja w sprawie zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania (pkt. 4-5, art. 108 KPK FR). Ukraiński konsulat nie został powiadomiony o rozprawie dotyczącej obywatelki Ukrainy. Ambasada Ukrainy otrzymała informację o rozprawie dopiero po tym, jak ta się już odbyła, i zapadła decyzja o aresztowaniu ukraińskiej pilotki na okres 60 dni (do 30.08.2014 r.).

W dniu 10.07.2014 r. w sądzie obwodowym w Woroneżu odbyło się drugie posiedzenie, które również było niejawne. Nawet ukraińskiemu konsulowi Gennadiyowi Breskalenko nie pozwolono na obecność na sali sądowej w trakcie obrad. W wyniku posiedzenia sąd wydał postanowienie o usunięciu uchybień. Savchenko udało się złożyć zażalenie na brak tłumaczenia na język ukraiński dokumentacji decyzji Nowousmańskiego Sądu Rejonowego w sprawie zastosowania wobec niej aresztu tymczasowego [\[12\]](#).

W czasie obu rozpraw sądowych interesy Nadezhdy Savchenko reprezentował adwokat Nikolay Shulzhenko, który został przyznany jej z urzędu. Shulzhenko podpisał oświadczenie o „nierozpowszechnianiu informacji”, co było w interesie śledztwa. Po opublikowaniu tej informacji w mediach Fundacja Otwarty Dialog zaproponowała pomoc adwokacką rodzinie Nadezhdy Savchenko.

W dniu 11.07.2014 r. została podpisana umowa pomiędzy Verą Savchenko, siostrą Nadezhdy, a rosyjskimi adwokatami Markiem Feiginem, Ilyą Novikovem i Nikolayem Polozovem w sprawie świadczenia pomocy adwokackiej.

W dniu 25.07.2014 r. w sądzie obwodowym w Woroneżu odbyło się posiedzenie, na którym rozpatrzono zażalenie na tymczasowe aresztowanie. Sama Nadezhda nie była obecna w sądzie, kontaktowano się z nią za pośrednictwem transmisji wideo na żywo. Przed 17.07.2014 r., Nadezhda Savchenko napisała do sądu obwodowego w Woroneżu podanie z prośbą o udzielenie jej pozwolenia na uczestniczenie w posiedzeniu sądu. Z taką samą prośbą wystąpili również jej adwokaci, jednak sędzia Tatiana Litovkina odrzuciła ich wniosek.

W czasie rozprawy adwokaci zgłosili wniosek w sprawie odsunięcia od prowadzenia sprawy adwokata Nikolaya Shulzhenko. obrońcy Nadezhdy Savchenko wnioskowali o jej zwolnienie z aresztu za kaucją w wysokości 500 000 rubli (około 10 300 euro), jednak wniosek ten nie został uwzględniony, sąd pozostawił w mocy decyzję sądu pierwszej instancji – ukraińska pilotka będzie przebywać w areszcie co najmniej do 30.08.2014 r. [\[13\]](#). Adwokat Mark Feigin oświadczył, że obrona ma zamiar zaskarżyć decyzję w sprawie tymczasowego aresztowania Nadezhdy Savchenko w Europejskim Trybunale Praw Człowieka.

W dniu 02.08.2014 r. w sądzie obwodowym w Woroneżu odbyło się jeszcze jedno posiedzenie w sprawie Nadezhdy Savchenko. Sąd zajmował się rozpatrzeniem skargi apelacyjnej złożonej przez adwokatów, w której podnosili oni, że Ukrainka została uprowadzona i wbrew swojej woli wywieziona z Ukrainy do Rosji. Po rozpatrzeniu skarg sąd wydał postanowienie, zgodnie z którym „Ukrainka znalazła się na terytorium Rosji, i jej wolność nie była potem przez nikogo ograniczana aż do dnia 30.06.2014 r., kiedy to została oficjalnie zatrzymana”. Taką decyzję sąd uzasadnił materiałami sprawy karnej [\[14\]](#), [\[15\]](#), i odmówił przeprowadzenia śledztwa uzupełniającego.

4. Adwokaci informują, że porwana ukraińska oficer ma alibi

Savchenko nie mogła popełnić przestępstwa, o które jest oskarżona, ponieważ w tym czasie znajdowała się w zupełnie innym miejscu, niż wskazano w materiałach sprawy karnej. Tę okoliczność udało się ustalić rosyjskim adwokatowi porwanej Ukrainki w wyniku przesłuchania głównego świadka w jej sprawie karnej - Tarasa Sinyagovskiego, a także po otrzymaniu informacji na temat połączeń komórkowych i rozmów wykonanych z telefonu Nadezhdy Savchenko.

W materiałach sprawy karnej, wina Nadezhdy Savchenko jest uzasadniona w następujący sposób: „*N.V. Savchenko, działając w zмовie z S.V. Melnychukiem (dowódcą batalionu „Aydar”- przyp. wyd.) oraz nieustalonymi osobami spośród żołnierzy z batalionu „Aydar”, wykonując powierzoną jej rolę przestępczą(...), zauważywszy na poboczu drogi rosyjskich dziennikarzy I.V. Kornelyuka, A.D. Voloshina i innych cywilów, umożliwiła dokonanie przestępstwa poprzez przekazanie informacji, w celu zabicia dwóch lub więcej osób (...) przez telefon przekazując S.V. Melnychukowi i nieustalonym osobom spośród żołnierzy i dowódców batalionu „Aydar” informację o ich (dziennikarzy i cywilów) dokładnej lokalizacji*”.

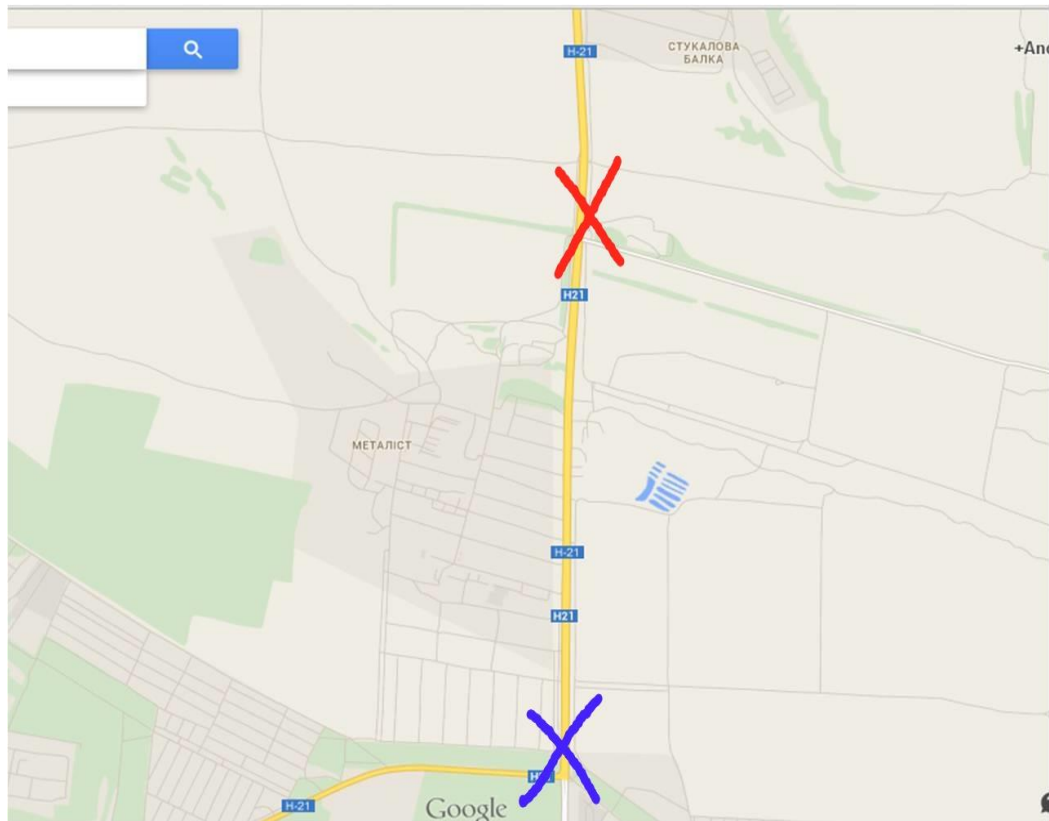
Baza dowodowa w sprawie karnej składa się z zeznań anonimowych członków grup terrorystycznych działających na wschodzie Ukrainy, jak również nagrań wideo przesłuchania wziętego do niewoli żołnierza batalionu „Aydar”, Tarasa Sinyagovskiego. Taras został schwytany w pobliżu wsi Metalist w tym samym dniu (17.06.2014 r.), co Nadezhda Savchenko. Rosyjskie służby bezpieczeństwa wykorzystały zeznania Tarasa, złożone w warunkach bezpośredniego zagrożenia jego życia. Na nagraniu mówi on, że widział, jak podczas bitwy niedaleko wsi Metalist, Nadezhda Savchenko „rozmawiała z kimś przez telefon”. Te zeznania są głównym argumentem prokuratury w sprawie porwanej ukraińskiej pilotki Savchenko. **W oparciu o te dowody rosyjscy śledczy uznali, że Nadezhda Savchenko, zobaczywszy rosyjskich dziennikarzy, skierowała na nich ogień z moździerzy.**

W chwili obecnej Taras został już zwolniony z niewoli, i rosyjskim adwokatowi broniącym interesów Nadezhdy Savchenko udało się z nim spotkać, i zapytać go o wydarzenia z tego dnia w pobliżu wsi Metalist.

Prawnikom udało się dotrzeć do dwóch ważnych informacji, które są istotne dla bazy dowodowej w sprawie karnej przeciwko Nadezhdzie Savchenko:

Po pierwsze, Taras Sinyagovskiy oświadczył, że zeznania, nagrane na wideo przez terrorystów i przesłane stronie rosyjskiej, złożył pod przymusem. „*Robiłem to, co mi kazano. Tam ciagle stał strażnik z bronią*”- powiedział. Ponadto stan Tarasa Sinyagovskiego podczas przesłuchania był ciężki. „*Bardzo źle się czułem. Zostałem ciężko ranny, zabrano mnie z intensywnej terapii prosto do celi. Zmieni mi opatrunek tylko raz, tuż po tym przesłuchaniu. Nie byłem w stanie wtedy trzeźwo myśleć*”- powiedział prawnikom. Oczywiście, zeznania Tarasa Sinyagovskiego nagrane przez terrorystów nie mogą być traktowane jako dowód, ponieważ zostały złożone pod presją fizyczną i psychiczną.

Po drugie, jak się okazało, Nadezhda Savchenko została wzięta do niewoli na północ od wsi Metalist, podczas gdy dziennikarze zginęli na skrzyżowaniu, które znajduje się na południe od wsi. Nadezhda Savchenko wraz z żołnierzami swojej jednostki bojowej przesuwała się z kierunku północnym i nie dotarła do wsi, ponieważ dostała się do niewoli. Czyli Nadezhda Savchenko nie mogła widzieć dziennikarzy i skierować na nich ognia z moździerzy, jak napisano w materiałach sprawy karnej. Należy również zauważyć, że zgodnie z zeznaniami samej Nadezhdy, została ona wzięta do niewoli ok. godz. 11.00, a rosyjscy dziennikarze zginęli ok. godz. 13.00 (zgodnie z treścią materiałów sprawy karnej).

Mapa wsi Metalist i pobliskich terenów. Kolorem czerwonym zaznaczono przybliżoną lokalizację, w której pojmano Nadezhdę Savchenko (według wskazania Tarasa Sinyagovskiego), a niebieskim – przybliżone miejsce śmierci dziennikarzy rosyjskich.

Mapa została wydrukowana z serwisu systemu Google -

<https://www.google.com.ua/maps/@48.6257535,39.2806518,14z?hl=uk>

Jak oświadczył Mark Feigin, zgodnie z informacjami dotyczącymi połączeń komórkowych i rozmów z telefonu Nadezhdy Savchenko, które adwokaci otrzymali od strony ukraińskiej, billing telefonu Savchenko dowodzi, że nie było jej w pobliżu miejsca śmierci rosyjskich dziennikarzy [16].

Zatem oskarżenie Nadezhdy Savchenko o to, że rzekomo zobaczyła miejsce pobytu rosyjskich dziennikarzy, i wydała rozkaz ostrzelania ich z moździerzy, nie znajduje poparcia w faktach, a więc jest fałszywe.

5. Nadezhda Savchenko – zakładnik władz rosyjskich

Sprawa karna przeciwko Nadezhde Savchenko ma charakter czysto polityczny. Świadczy o tym nie tylko fakt jej uprowadzenia, fabrykowania zarzutów i braku dowodów ze strony rosyjskich śledczych, ale również to, że Nadezhda jest świadkiem w sprawie karnej przeciwko Ministrowi Spraw Wewnętrznych Ukrainy, Arsenowi Avakovowi i gubernatorowi obwodu dniepropietrowskiego, Igorowi Kolomyiskiemu, a także dowódcy batalionu "Aydar", Sergeyowi Melnychukowi. W związku z tym jej uwolnienie jest możliwe tylko pod warunkiem, że społeczność międzynarodowa, szczególnie szczególności Niemiec, Włoch, Francji, USA i Wielkiej Brytanii zajmie wspólne stanowisko dyplomatyczne i polityczne w jej obronie.

Na dzień dzisiejszy, Nadezhda Savchenko, podobnie jak inni porwani obywatele Ukrainy (Oleg Sentsov, Alexey Chirnyi, Alexander Kolchenko, Gennadiy Afanasyev), jest zakładnikiem rosyjskich władz. Jest oczywiste, że znalezienie sposobu na wyzwolenie Ukraińców we wszystkich tych przypadkach na poziomie prawnym jest prawie niemożliwe ze względu na pokazowy charakter ścigania karnego obywateli Ukrainy.

Wcześniej prokurator generalny Ukrainy, Vitaliy Yarema poinformował, że Prokuratura Generalna Rosji odmawia współpracy z prokuratorami ukraińskimi w sprawie Nadezhdy Savchenko [\[17\]](#). Taka decyzja strony rosyjskiej jest dziwna, biorąc pod uwagę fakt, że przestępstwo, o które jest oskarżona Nadezhda Savchenko, zostało popełnione na terytorium Ukrainy. Przeprowadzenie wszelkich czynności śledczych na terytorium Ukrainy bez zgody władz ukraińskich jest naruszeniem suwerenności Ukrainy. Niechęć Prokuratury Generalnej Rosji do współpracy z prokuraturą ukraińską świadczy również o tym, że Rosja nie zamierza rozwiązać sprawy Nadezhdy Savchenko drogami prawnymi.

Również obrońca Nadezhdy Savchenko, Mark Feigin, nie wierzy w wyrok uniewinniający sądu rosyjskiego bez wsparcia ze strony społeczności międzynarodowej. *"W sądach rosyjskich w ogóle nie ma wyroków uniewinniających. Są one wydawane w pojedynczych przypadkach, a już na pewno nie mogą zostać wydane w sprawach o charakterze politycznym(...) Dlatego należy trzeźwo i jasno rozumieć, że w takich przypadkach nie można polegać na polityce lub tylko na procesie sądowym. Musimy znaleźć synergiczne połączenie obu tych elementów, aby doprowadzić tę sprawę na sam szczyt, aby wszyscy zrozumieli, że za decyzję w tej sprawie odpowiedzialny nie jest sędzia sądu w Woroneżu, lecz Putin"* [\[18\]](#), - oświadczył adwokat.

W dniu 08.08.2014 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych Ukrainy wydało oświadczenie, w którym uznało Nadezhdę Savchenko, Olega Sentsova i innych obywateli Ukrainy, przebywających jako zakładnicy na terytorium Rosji, za więźniów politycznych. Wcześniej ukraiński MSZ wielokrotnie wzywał do zaprzestania ścigania karnego Nadezhdy Savchenko i uwolnienia jej. Z apelami do władz rosyjskich o natychmiastowe uwolnienie ukraińskiej żołnierz wystąpili również członkowie parlamentu Ukrainy - Oleg Osukhovskiy, Alexandr Briginets, Andrey Pavlovskiy, Yuriy Syrotyuk i Oleg Kanivets.

W dniu 12.08.2014 r. w mediach rozpowszechniono informację o rzekomej możliwości wymiany "więźniów politycznych" pomiędzy Ukrainą a Rosją (Nadezhdy Savchenko i Olega Sentsova na Andreyą Stenina i Mariję Koleda) [\[19\]](#). Prawnicy Nadezhdy Savchenko zdementowali tę informację, twierdząc, że może to być prowokacja i że oni "nikogo prosili o zorganizowanie wymiany i nie proponowali żadnych kandydatów w tym celu". Jednocześnie prawnicy wyrazili gotowość do udzielenia pomocy, jeśli Ukraina i Rosja mimo wszystko zdecydują się na wymianę jeńców.

6. Wnioski

Fundacja "Otwarty Dialog" niniejszym żąda od rosyjskich organów śledczych zaprzestania ścigania karnego Nadezhdy Savchenko, ponieważ jest ono umotywowane politycznie i nie jest oparte na odpowiedniej bazie dowodowej. W rzeczywistości, dowody winy ukraińskiej oficer nie istnieją. Pomimo tego, pokazowe ściganie karne Nadezhdy Savchenko nadal trwa, a sąd rosyjski wydaje decyzje korzystne dla śledztwa. M.in. sąd postanowił aresztować Savchenko do 30.08.2014 r. i odmówił uwolnienia ją za kaucją. Również sąd, opierając się jedynie na materiałach sprawy karnej i nie wyznaczwszy dodatkowego dochodzenia, orzekł, że Nadezhdy Savchenko "nikt nie porwał".

Porwanie Nadezhdy Savchenko i przeprowadzenie pokazowego procesu sądowego wobec niej na podstawie spreparowanych zarzutów jest rażącym przykładem łamania praw człowieka i samowoli w organach sądowniczych. Międzynarodowa społeczność demokratyczna musi włączyć żądania uwolnienia tego żołnierza ukraińskiego do agendy wszelkich rozmów z Rosją.

W ciągu ostatnich kilku miesięcy, nasza Fundacja zorganizowała 3 misje obserwacyjne w Rosji w celu monitorowania rządów prawa i przestrzegania praw człowieka w postępowaniach karnych przeciwko obywatelom Ukrainy, którzy zostali uprowadzeni przez rosyjskie służby specjalne (oprócz Nadezhdy Savchenko, są to jeszcze Oleg Sentsov, Gennadiy Afanasyev, Alexey Chirnyi i Alexander Kolchenko). Przy wsparciu Fundacji "Otwarty Dialog" Nadezhda Savchenko oraz jej rodzina otrzymały pomoc adwokacką. Niniejszym wzywamy organizacje międzynarodowe i instytucje zajmujące się obroną praw człowieka - ONZ, OBWE, PACE, ZP NATO, Human Rights Watch, Amnesty International, Atlantic Council, Freedom House, jak również europejskich przywódców - Francois Hollande'a, Davida Camerona, Angelę Merkel, Matteo Renzi, Jose Manuel Barroso i Martina Schulza do przyłączenia się do kampanii na rzecz obrony ukraińskich więźniów politycznych w Rosji.

Lista wykorzystanych źródeł:

1. Zginęli w dniu 17.06.2014 r. niedaleko wsi Metalist w wyniku ostrzału z moździerzy.
2. Komitet Śledczy Federacji Rosyjskiej wszczął sprawę karną przeciwko Arsenowi Avakovowi i Igorowi Kolomyiskiemu pod zarzutem zabójstwa, stosowania niedozwolonych metod walki, porwania osób oraz utrudniania wykonywania zgodnej z prawem działalności dziennikarzy.
3. Agencja informacyjna UNIAN / Savchenko opowiedziała o szczegółach jej porwania w piśmie do rosyjskiego Rzecznika Praw Obywatelskich. - <http://www.unian.net/politics/940672-savchenko-podelilas-podrobnostyami-ee-pohischeniya-v-pisme-k-rossiyskomu-ombudsmenu.html>
4. W dniu 15.07.2014 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wszczął postępowanie przeciwko w sprawie Nadezhdy Savchenko przeciwko Rosji. Sprawa otrzymała status priorytetowej.
5. Strona internetowa "Krym.Realii" / Bojownicy zestrzelili samolot pasażerski za pomocą wyrzutni "Buk", otrzymanej od Putina – twierdzi Geraschenko. - <http://ua.krymr.com/content/article/25460911.html>
6. Ambasada USA w Kijowie / Ukraina w codziennej konferencji prasowej Departamentu Stanu. - <http://ukraine.usembassy.gov/statements/dos-ukraine-07232014.html>
7. Facebook / Profil Nadezhdy Savchenko. - <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=937305646296660&set=a.516847281675834.137569.100000517011565&type=1>
8. Fundacja „Otwarty Dialog” / Posłom i obrońcom praw człowieka nie pozwolono na spotkanie z uwięzioną porucznik Nadezhdą Savchenko. - <http://ru.odfoundation.eu/a/4153,deputatov-i-pravozashchitnikov-ne-dopustili-k-zaklyuchennoy-leytenantu-nadezhde-savchenko>
9. Agencja Informacyjna „Ukraińskie wiadomości krajowe” / Nie zezwolono na przekazanie Nadezhdzie Savchenko do aresztu śledczego książek w języku ukraińskim. - <http://www.unn.com.ua/ru/news/1377079-dlya-n-savchenko-u-sizo-ne-dozvolili-peredati-ukrayinski-knigi>
10. Ukrainskaya Pravda / Siostrę pilota Nadezhdy również mogli aresztować – mówią obrońcy praw człowieka. - <http://www.pravda.com.ua/rus/news/2014/07/14/7031917/>
11. Twitter Marka Feigina. - https://twitter.com/mark_feygin/status/502382814374158336
12. Interfax (Rosja) / Sąd pozostawił ukraińską kobietę-pilota Savchenko w areszcie do 30 sierpnia. - <http://www.interfax-russia.ru/Center/news.asp?id=518333&sec=1672>
13. Radio Svoboda (Ukraina) / Sąd w Rosji pozostawił Nadezhdę Savchenko w areszcie. - <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25470023.html>
14. BBC Ukraina / Sąd FR orzekł, iż Savchenko nie została porwana – mówi adwokat. - http://www.bbc.co.uk/ukrainian/news_in_brief/2014/08/140801_dk_court_savchenko.shtml
15. Twitter Marka Feigina. - https://twitter.com/mark_feygin/status/495266542419189760/photo/1
16. Dialog.ua / Adwokaci: są nowe dowody niewinności Nadezhdy Savchenko. - http://www.dialog.ua/news/14019_1408529694

17. Agencja informacyjna UkrInform / Prokuratura Generalna Rosji odmówiła współpracy w sprawie Savchenko. -
http://www.ukrinform.ua/rus/news/genprokuratura_rossii_otkazalas_sotrudniczat_po_de_lu_savchenko_1654521
18. BBC Ukraina / Feigin: Savchenko nie będzie siedzieć ani 25, ani 15, ani 10 lat. -
http://www.bbc.co.uk/ukrainian/ukraine_in_russian/2014/08/140807_ru_feygin_ie_sx.shtml
19. Grani.ru / Adwokaci proponują wymianę Sentsova i Savchenko na Stenina i Koledę. -
<http://grani.ru/Politics/World/Europe/Ukraine/m.232007.html>

Fundacja Otwarty Dialog powstała w Polsce w 2009 roku z inicjatywy Lyudmyły Kozlovskiej, pełniącej obecnie funkcję Prezydenta Fundacji. Do celów statutowych Fundacji należą obrona praw człowieka, demokracji i praworządności na obszarze postsowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem największych krajów WNP: Rosji, Kazachstanu i Ukrainy.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez organizację misji obserwacyjnych, w tym obserwacji wyborów i monitorowanie stanu przestrzegania praw człowieka w krajach WNP. Na ich podstawie powstają raporty i sprawozdania dystrybuowane następnie wśród instytucji UE, OBWE i innych organizacji międzynarodowych, resortów spraw zagranicznych i parlamentów krajów UE, ośrodków analitycznych i mediów.

Obok działalności obserwacyjnej i analitycznej, Fundacja prowadzi aktywne działania we współpracy z parlamentarzystami zaangażowanymi w sprawy zagraniczne, prawa człowieka i relacje z krajami WNP w celu wsparcia procesów demokratyzacji i liberalizacji polityki wewnętrznej na obszarze postsowieckim. Do istotnych obszarów działalności Fundacji należą także programy wsparcia więźniów i uchodźców politycznych.

00-580 Warszawa

Aleja Szucha 11a, lokal 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Raport został opublikowany w sierpniu 2014 r.

Wydrukował: OPEN DIALOG FOUNDATION

Fotografia na okładce: tsn.ua

W cel otrzymania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Andriy Osavoliyk – andriy.osavoliyk@odfoundation.eu

Lyudmyła Kozlovska – lyudmylakozlovska@odfoundation.eu